

Το έργο της Αντιγόνης Κεφαλά

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΙΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelapaint@gmail.com ή eothisnon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelapaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Το ποίημα αυτό του Δούκαρη και το ποίημα της Κεφαλά, παρά τις διαφορές τους έχουν ένα βασικό κοινό σημείο. Είναι η έλλειψη προοπτικής για το μέλλον. Έχουν μόνο παρελθόν και παρόν.

Μέρος 1'

Γενικά στη λογοτεχνία της, το αρσενικό στοιχείο υπολανθάνει, φορτωμένο ήπιες, κούραση και αβεβαιότητα, αδύναμο να κρατήσει επάνω του τη «συμβολική τάξη», η οποία έστω αναμνηστικά θα επιβιώσει στο παρόν. Άλλωστε στο χώρο της μετανάστευσης η πατρική παρουσία υποχωρεί συνήθως, καθώς υποσκελίζεται από την ανθεκτικότερη μητέρα (με τα σπασμένα νεύρα), η οποία, ως παρουσία ή ως ανάμνηση, συνοδεύει το μεταναστευτικό υποκείμενο στην πορεία διεκδίκησης της δικής του ταυτότητας. Το ποίημα Παλιά Φωτογραφία, ενώ είναι τυπικό της μελαγχολίας που αφήνει η συνειδητοποίηση του χρόνου, παράλληλα ως έργο τέχνης, αναδεικνύει την προσπάθεια του υποκειμένου, μέσω της τέχνης, να ανοίξει μια χαραμάδα προς την αιωνιότητα.

Αν δούμε τον άνθρωπο ως βιολογική μονάδα, το μέλλον του είναι αυτό των απογόνων του. Αλλά αν θα έχει πολιτιστικό μέλλον, αυτό θα εξαρτηθεί από την πνευματική του παραγωγή, την κατηγορία της ολότητας. Αυτή που δίνει μορφή στη συνείδηση στην ιστορία, ως τρισυπόστατος χρόνος.

Η Παλιά Φωτογραφία της Α. Κ. συγγενεύει με ένα ποίημα που έγραψε ένας άλλος Έλληνας ποιητής, ο Δημήτρης Δούκαρης (1925- 1982) με τον τίτλο Κίτρινες Φωτογραφίες. Αλλά ενώ στο ποίημα της Κεφαλά, η μελαγχολία που αποπνέει προέρχεται από τη σύγκριση μεταξύ νιότης και γηρατειών, στον Δούκαρη οι φωτογραφίες γίνονται αφορμή, για να διαπιστωθεί η ψυχολογική φθορά που επέρχεται πάνω στο φθαρτό σώμα, όταν τα «υψηλά» «ιδα-

νικά» της νεότητας με το πέρασμα του πολιτικού χρόνου φτωχαίνουν, φυραίνουν και κυρτώνουν τραυματισμένα. Το ποίημα αποτελείται από τέσσερις στροφές. Παραθέτουμε για οικονομία την πρώτη στροφή.

«Παράλογη μελαγχολία με ξεσέκωσε προχτές που έψαχνα παλιά χαρτιά του Κόμματος και κίτρινες φωτογραφίες μια σύμπωση με βύθισε και αναστατώθηκα μέσα στις κίτρινες φωτογραφίες» έβλεπα πόσα χρόνια έλαβαν σχήματα: από το μέτωπό μου που αυλάκωνε από τα μάτια μου που βάθαιναν, από τα χέρια μου που γίνονταν όλο και πιο διστακτικά.

Το ποίημα αυτό του Δούκαρη και το ποίημα της Κεφαλά, παρά τις διαφορές τους έχουν ένα βασικό κοινό σημείο. Είναι η έλλειψη προοπτικής για το μέλλον. Έχουν μόνο παρελθόν και παρόν. Σφραγίζονται από έναν φροϋδικό χρόνο στον οποίον δεν υπάρχει η προοπτική του μέλλοντος. Υπάρχει μόνο παρελθόν, το οποίο εφόσον γίνει αντικείμενο κατανόησης, «μπορεί» να φέρει καθουσιασμό και ισορροπία στο παρόν. Όμως και τα δύο ποιήματα ως έργα τέχνης, δεν περιέχουν μόνο την φροϋδική οπτική που κοιτάει προς το παρελθόν του πάσχοντα ανθρώπου. Ως πολιτισμικά έργα ενέχουν την τάση εξισορρόπησης μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού παράγοντα, καθώς και την ουσιαστική οπτική η οποία προσβλέπει στο μέλλον. Εκείνο λοιπόν που αποσπά τα δύο ποιήματα από τον παρελθόντα χρόνο και τους δίνει τη διάσταση του μέλλοντος, ξεπερνώντας έτσι τον βιολογικό θάνατο των ποιητών, είναι η ποιότητά τους, η μετατροπή της εμπειρίας σε μια αισθητική που διασώζει και τιμά την ιδιαίτερη ψυχι-

κή κατάσταση των ανθρώπων.

Αυτή η υπέρβαση του διπλού χρόνου, δίνεται με σαφήνεια σε ένα άλλο ποίημα της Κεφαλά, στο «Towards an absolute Present». Σε αυτό το ποίημα δημιουργείται μια οθόνη η οποία προβάλλει το Είναι ως παρελθόν, παρόν, και μέλλον, ενοποιημένο ως απόλυτη παρουσία.

TOWARDS AN ABSOLUTE PRESENT I

You were at the window looking at the sea
held in the glowing sunset
a petrifying emanation
that stretched to the horizon past the islands

II
Smaller and smaller vanishing
in the milky air
your chair suddenly empty a transparent
shape thrown across it, floating, a thin
light that flickered
a faint beat.
I brought out your clothes began to dress
you in a hurry you filled out
and were very pleased pressed my hand
warmly

III
We have assumed your tempo wait with
candour
empty vessels
to be filled with present.
But the present that comes is self-
sufficient, sheds constantly the everyday
this useless burden.
A door. We stop undecided. The mystery
of every room. What are we searching
for? We ask about the past
a story we have not heard before, surprised
at the remoteness of the characters.